

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Mfv.I.10.372/2017/3.

A tanács tagjai: . Hajdu Edit a tanács elnöke, előadó bíró
Dr. Tallián Blanka bíró
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Stefán Éva ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Marssó Péter ügyvéd

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.21.187/2016/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.239/2013/69.

Rendelkező rész

A Kúria a Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.21.187/2016/3. számú ítéletének a vagyoni kártérítésről hozott döntését - az illeték és költségviselésre vonatkozó rendelkezéseire, valamint ebben a körben a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.239/2013/69. számú ítéletére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, és a vagyoni kártérítés vonatkozásában az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. A törvényszék nem vagyoni kártérítésről hozott döntését hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a baleset bekövetkezésében a felperes felelőssége 70 %, az alperesé 30 %.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek - tizenöt nap alatt - 32.000 (harminckettőezer) forint fellebbezési részköltséget

azzal, hogy a nem vagyoni kár vonatkozásában az elsőfokú részkielégítést a felperes maga viseli.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak – felhívásra – 150.000 (egyszázötvenezer) forint elsőfokú, 200.000 (kettőszázezer) forint másodfokú, és 250.000 (kettőszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási részkielégítést.

A részkielégítést ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az 1991. augusztus 14-én született felperes 2012. július 10-étől állt az alperes alkalmazásában segédmunkás munkakörben előbb határozott, majd határozatlan időtartamra. A felperes 2012. július 10-én és 2012. november 4-én is munkavédelmi oktatásban részesült. Többnyire faipari gépek mellett leszedői feladatokat végzett.
- [2] 2013. február 13-án munkavégzés közben az alperes P.K.telephelyén a jobb kéz III-IV-V. ujjának amputációját, a II. ujj kiterjedt ín és lágyrész sérüléseit eredményező munkabalesetet szenvedett.
- [3] A baleset a rendes munkaidőn túl elrendelt túlmunka alatt a Z. betoló rendszerű optimalizáló daraboló és hibakiejtő körfűrész gépen leszedő munkatevékenység végzése során történt. E tevékenységet a felperes a körfűrészgép kitoló fém asztal után, illetve mögött közvetlenül elhelyezett faszervezetű asztal mellett állva végezte. Az asztalról a készterméket a jobb oldalánál részben a háta mögött lévő raklapra, a hulladékot a bal oldalánál a részben a fa asztal sarkánál elhelyezett fém tároló konténerbe rakta, illetve dobálta. A tevékenység során korábbi leszedő helyét megváltoztatva közelebb húzódott a körfűrészgép leszedő asztalának sarkához. 16 óra 10 perc és 15 perc között a gépasztal végétől, tőle jobbra lévő felnyitható, hullámfonatú, rácsos, piros színű védőburkolat alatt benyúlt az ott lévő méretnél aluli deszkadarabok kiszedése céljából. Az automatikusan működő körfűrészgép munkadarabokat leszorító eleme a munkavállaló felperes jobb kézfejét leszorította a munkadarabra és az automatikusan alulról fölfelé meginduló fűrészárca a leszorított jobb kéz III-IV. és V. ujjait a kézközépcsontokat az ujjakkal összekötő ízületek magasságában levágta.
- [4] A baleset bekövetkezésének közvetlen oka az volt, hogy az automata üzemmódban működő és ki nem kapcsolt állapotban lévő optimalizáló körfűrészgép hullámrácsos védőburkolata alatt a munkavállaló felperes akaratlagosan és indokolatlanul benyúlt a hulladékanyag kiszedése céljából a munkadarab leszorító egysége alá, és egyben a fűrészárca fölé.
- [5] A baleset során a jobb kéz III-IV-V. ujjának amputációját, a II.

ujj kiterjedt ín és lágyrész sérüléseit szenvedte el. A jobb kéz III-IV-V. ujjak hiánya észlelhető, a II. ujj mozgásai teljesek. A I. és II. ujjal gyűrűképzés, kulcsfogás, valamint a II. ujjhegy tenyérhez történő érintése lehetséges, állapota végleges 2013. májusától.

- [6] A felperesnek az élete a jobb kéz állapota miatt közepes mértékben elnehezült, jobb kezével biztonságosan fogni nem tud, munkát végezni képtelen. Egykezes házimunkák ellátására képes, azonban jobb kézzel megfelelő erővel fogni nem tud, a tárgyakat elejti. Kerti munkára, házkörüli munkára alkalmatlan. Társas kapcsolatai kezének állapota miatt beszűkültek, a felperesnél zárkózottság következett be. A jobb kéz igénybevételeivelét igénylő szabadidős tevékenységekre, sportolásra alkalmatlanná vált.
- [7] A felperes baleseti eredetű egészségkárosodása 20 %, a munkaképesség-csökkenése 30 %. A baleseti eredetű egészségkárosodáson kívül egyéb értékelhető betegsége nincs. A baleseti egészségkárosodásán belül a balesettel összefüggésbe hozható pszichés egészségkárosodása 5 %.
- [8] Kétkezes munkák végzésére alkalmatlanná vált, ennek megfelelően szabad munkaerő-piaci munkavállalásainak esélye - figyelembe véve szakképzetlenségét is - minimális. Kétkezes tevékenységet nem igénylő munkakörben foglalkoztatható. Faipari üzemben őrzési, portási feladatok ellátására lehet képes.
- [9] A baleset miatt veszteségélményét feldolgozni nem tudja, ez erőteljesen frusztrálttá teszi, melyből fakadóan feszültségét, agresszív késztetéseit, indulatait nehezen kezeli. A balesethez a baleset bekövetkezését követően, közel 3 év után is igen impulzívan, nagy indulati kötöttséggel viszonyul, így pszichikus állapota tartósnak, maradandónak minősíthető. Pszichoterápiás segítséggel fejleszthető lenne a feszültségtűrő képessége, a frusztráció és szorongás kezelése, veszteségélmény feldolgozása, azonban a felperes személyiség jellemzőit illetően kevésbé alkalmas a pszichoterápiára.
- [10] A felperes jobbkezes, így a jobb kéz ujjainak elvesztéséből adódó ügyetlenségét, tehetetlenségét mélyen megéli, mely mindennapjaiban a leghétköznapibb teendőkben is jelentkezik. Munkavállalásában, önellátásában jelentős korlátozottságot él meg, mindez negatívan hat önértékelésére, jövőképeire, hangulati életére.
- [11] A balesettel összefüggésbe hozható veszteségei munkahelyének, munkaképességének, párkapcsolatának elvesztése további súlyosító hatással vannak a lelkiállapotára. Jelenlegi feszült, erőteljesen frusztrált állapota következtében amennyiben képes lenne munkavállalásra, számára ez a lelki állapot megnehezítené a munkatársakkal való együttműködését, a szociális kapcsolatokban való alkalmazkodását, ugyanakkor a munkavállalás pozitív hatású is lehetne önértékelésére, lelki állapotára.
- [12] A felperes az alperesnél fennálló munkaviszonya munkavállalói felmondás folytán 2013. október 8-ával megszűnt. A munkaviszonyát nem kívánta az alperesnél fenntartani, és a jövőben sem kíván nála

dolgozni.

A felperes kereseti kérelme és az alperes védekezése

- [13] A felperes többször pontosított keresetében az alperest a munkabalesettel összefüggésben 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, 2013. október 9-étől 2016. május 31-éig tartó időszakra 2.384.982 forint elmaradt munkabér lejárt vagyoni kártérítés, a jövőre nézve 2016. június 1-jétől havi 77.490 forint járadék vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni. A vagyoni és nem vagyoni kártérítés után késedelmi kamatot is igényelt. Egyéb vagyoni kárigénye is volt.
- [14] Az alperes a felperes keresetének teljes mértékben történő elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [15] A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.239/2013/69. számú ítéletével kötelezte az alperest a felperes javára 1.250.000 forint nem vagyoni kártérítés és ennek 2013. május 1-jétől járó, valamint 1.192.461 forint lejárt járadék vagyoni kártérítés, és ennek 2015. január 29-étől járó törvényes késedelmi kamat megfizetésére. Kötelezte az alperest 2016. június 10-étől minden hónap 10-éig havi 38.745 forint vagyoni járadék megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest az alperes javára perköltség, az alperest az állam javára illeték és előlegezett költség megfizetésére. Az ezt meghaladó keresetet elutasította.
- [16] Az elsőfokú bíróság az ítéletét a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 166. § - 177. §-ban foglalt rendelkezésekre, valamint az Mt. 177. § értelmében irányadó Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 355. § (1) bekezdésére, 360. § (1) bekezdésére alapította.
- [17] Rögzítette, hogy az alperes részéről sem volt vitatott, miszerint a felperes munkavégzés közben szenvedte el a balesetet, tehát az a munkaviszonyával összefügg. Az alperes azonban tévesen hivatkozott arra, miszerint a munkáltató ellenőrzési körén kívül eső körülmény okozta azt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint - az alperes álláspontjával szemben - azon körülmény, hogy a balesetet okozó körfűrész veszélyességének megítélése olyan szakértelmet igényel, amellyel a munkáltató alperes nem rendelkezett, hogy az üzembehelyezését munkavédelmi szakemberre bízta, tanúsítvány tanúsította, hogy a gép a biztonságos munkavégzés feltételeinek megfelel, az alperes ellenőrzési körébe tartozik. Ide sorolhatók mindazok a körülmények, amelyeknek működésére a munkáltatónak tevékenysége során befolyása van. Ezért a munkáltató alperes az ellenőrzési körében bekövetkezett kár megtérítése alól nem menthette ki magát jogszerűen.
- [18] Megalapozatlanul hivatkozott az alperes arra is, hogy a

munkavállaló felperes kizárólagos elháríthatatlan magatartása okozta a balesetet. A perben aggálymentesnek elfogadott H.M. igazságügyi munkavédelmi szakértő által készített szakvélemény ugyanis ezzel ellentétes megállapításokat tett.

- [19] A balesetnek közvetlen oka ugyan az volt, hogy a felperes a védőburkolat alatt akaratlagosan és indokolatlanul benyúlt a munkadarab leszorító egysége alá, és egyben a fűrész tárcsa fölé, de az alperes munkavédelmi előírásszegései is hozzájárultak a baleset bekövetkezéséhez: a felperest nem részesítették az új gépre vonatkozóan munkavédelmi oktatásban; a fűrészgéphez történt átirányításkor nem határozták meg konkrétan számára a tartózkodási és elszedési tevékenység helyét; a körfűrészgép darabolóegységét védő hullámrácsos védőburkolat az akaratlagos benyúlás elleni védelem szabály szerinti követelményét teljességgel nem elégítette ki. A szabvány szerinti követelménynek akkor felelt volna meg, ha a balesetkor a védőrács széle 260 mm helyett 850 mm lett volna. A baleset másodlagos és közvetett oka az volt, hogy a gépen a védőrács védelmi foka nem a szabvány előírásainak megfelelően volt kialakítva.
- [20] A felperes oldaláról kötelezettségszegés, hogy a leszedő asztal melletti helyét indokolatlanul és saját döntése alapján elhagyva, a darabolást végző gépegységet megközelítve végezte a munkáját; a gépkezelő figyelmeztetése ellenére, miszerint a leszedő csak a leszedő asztalnál dolgozhat, nem működött együtt a baleset megelőzésében; az automata üzemmódban működő gép rácsos védőburkolata alatt akaratlagosan úgy nyúlt be indokolatlanul a hulladékanyagért, hogy a gép még egy vágási műveletet hajtott végre a program szerint, tehát nem volt leállítva, így megszegte a gépre vonatkozó gépkezelői utasítás előírását, miszerint tilos a gépbe működés közben benyúlni.
- [21] Az elsőfokú bíróság a munkavédelmi szakvéleményt elfogadva megállapította, hogy a munkavállaló felperes magatartására vezethető közvetlenül vissza a baleset bekövetkezése, de nem kizárólag, tekintettel arra, hogy a felperes az adott gépre nem részesült munkavédelmi oktatásban, továbbá az optimalizáló körfűrészben meglévő védőburkolat (hullámrács) az akaratlagos benyúlás elleni szabvány szerinti előírást nem elégítette ki teljes mértékben. A felperes munkavállaló magatartása, szabálytalan és indokolatlan munkavégzése, figyelmetlensége döntő mértékben közrehatott, illetve hozzájárult a baleset bekövetkezésében. Minderre tekintettel a felperes vétkes közrehatását 50 %-ra értékelte az elsőfokú bíróság.
- [22] A nem vagyoni kártérítés megítélésénél mérlegelte a felperes balesetkori életkorát, elszenvedett sérüléseit, annak igazságügyi orvosszakértő által igazolt következményeit állapota véglegességét, az amputált területek idegvégződéseinek fájdalmas elváltozásai keletkezésének lehetőségét, melynek esetleges műtéti ellátása is elképzelhető, melyre 2014. áprilisában már sor került.

- [23] A jobb kéz állapota miatt a felperes életvitele közepes mértékben elnehezült, a jobb kezével biztonságosan fogni nem tud, ez az önellátására, házi munkák ellátására, szabadidős tevékenységére kihat. A munkaképesség-csökkenése 30 %, 20 % baleseti eredetű egészségkárosodásán belül pszichés károsodása 5 %. Állapota miatt a társas kapcsolatai beszűkültek, zárkózott lett, veszteségélményét feldolgozni nem tudja. A feszültségét, agresszív késztetéseit nehezen kezeli, a pszichikus állapota tartós, maradandónak minősíthető, pszichoterápiás segítséggel fejleszthető, melyre személyiség jellemzői miatt kevésbé alkalmas. A jobb kéz ujjainak elvesztéséből adódó ügyetlenségét, tehetetlenségét mélyen megéli. A felperes a frusztrált állapota következtében amennyiben képes lenne munkavállalásra, úgy számára lelkiállapota a munkatársakkal való együttműködését megnehezítené. Kétkezes munkák végzésére alkalmatlanná vált, szakképzetlenségére figyelemmel így munkavállalói esélyei minimálisak.
- [24] Mindezt értékelve az elsőfokú bíróság 2.500.000 forintot talált arányban állónak a felperes által elszenvedett sérelemmel. Figyelembe véve azonban a felperes vétkes közrehatásának mértékét az alperest 1.250.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte.
- [25] Az elsőfokú bíróság szerint az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget tekintettel arra, hogy a munkaviszonyát maga szüntette meg. Az elsőfokú bíróság érvelése szerint - figyelemmel az igazságügyi pszichológus szakértői véleményre - a perbeli balesettel összefüggésben a felperest ért pszichés hatásokat, a veszteségélményt a felperes nem tudja feldolgozni, mert nem várható el tőle, hogy az alperesnél tovább dolgozzon, vagy az általa felajánlott munkalehetőséget elfogadja.
- [26] A lejárt és jövőre vonatkozó vagyoni kártérítési járadék számításának alapjául szolgáló adatokat az alperes nem vitatta - figyelembe véve a felperes 2013. október 9-étől járó elmaradt munkabér összegét, megtérült jövedelmét, 50 %-os közrehatását - állapította meg annak összegét. Kamatfizetésre az alperest az Mt. 160. § alapján kötelezte. Az ezt meghaladó vagyoni kártérítési igényt elutasította.
- [27] Mindkét fél fellebbezése folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.21.187/2016/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a nem vagyoni kártérítés összegét 2.500.000 forintra felemelte, és mellőzte a felperes alperes részére történő perköltség fizetési kötelezettségét megállapítva, hogy az elsőfokú perköltségeiket a felek maguk viselik. Az alperes által fizetendő kereseti eljárási illeték összegét felemelte, egyben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Kötelezte az alperest az állam javára fellebbezési illeték, és a felperes javára másodfokú perköltség megfizetésére.
- [28] A törvényszék megállapította, hogy az alperes az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontjában szabályozott konjunktív feltételeket

kimentése érdekében nem bizonyította. A bíróságnak az ellenőrzési kör vizsgálatánál nemcsak a baleset közvetlen okát, hanem a balesethez vezető egész munkafolyamatot vizsgálnia kell. A munkamódszer megválasztása, ahhoz a munkaeszköz, a munkavállalói létszám, és a szakismeret biztosítása ugyanis a munkáltató kötelezettsége, így arra befolyása, ráhatása van. Ezért helyesen döntött az elsőfokú bíróság arról, hogy a bekövetkezett munkahelyi balesetért a munkáltató felelősséggel tartozik, és nem mentesülhet a kár viselése alól. E körben helyesen értékelte H.M. munkavédelmi szakértő szakvéleményét és a bizonyítási eljárás anyagát.

- [29] A törvényszék rögzítette, hogy a munkavédelmi szakértő utalt az alperes által fellebbezésében hivatkozott MSZ EN 290:1994. szabványra. Ezzel összefüggésben azonban az alperes által fellebbezésben előadott új tényeket a Pp. 235. § (1) bekezdés alapján a törvényszék nem vehette figyelembe.
- [30] A törvényszék nem tartotta szükségesnek a szakvélemény kiegészítését, mert a szabványra vonatkozó hivatkozás figyelmen kívül hagyása esetén is alkalmas a perben rendelkezésre álló bizonyítékokkal együtt értékelve a perben vitatott kérdések eldöntésére.
- [31] A törvényszék szerint az elsőfokú bíróság a felperes közrehatásának mértékét is helyesen állapította meg figyelemmel az alperes munkáltató mulasztásaira, amelyre tekintettel munkavédelmi bírsággal is sújtották, valamint a felperes általános élettapasztalattal, egyéb munkatapasztalattal is ellentétes magatartására.
- [32] P.S., L.S., P.M. tanúk vallomását értékelve az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a perbeli baleset eredményeként szűnt meg a felperes párkapcsolata.
- [33] A nem vagyoni kár összegét azonban az elsőfokú bíróság alacsony összegben állapította meg. A baleseti eredetű egészségkárosodására, ezen belül a pszichés károsodására, a balesettel összefüggésben elszenvedett sérelemre, életkorára, jobb kéz funkciójának jelentős csökkenésére, az általa végezhető feladatokra, és a felperes közrehatására is figyelemmel 2.500.000 forint az az összeg, amelyet alkalmasnak ítélt a sérelem orvoslására.
- [34] A baleseti járadék összegszerűségét az alperes az elsőfokú eljárásban nem vitatta, a kárenyhítési kötelezettség teljesítése körében pedig az elsőfokú bíróság helyes álláspontra jutott. Annak bizonyítása, hogy a kárenyhítési kötelezettségének a felperes nem megfelelően tett eleget, az alperes kötelezettsége. A pszichológus szakértői véleményre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen értékelte azt a tényt, hogy a felperes mondta fel a munkaviszonyát, mivel azt a pszichés állapota miatt nem lehet a terhére értékelni. Ezen túl az alperes nem hivatkozott más körülményre a kárenyhítési kötelezettség megsértése körében.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes ellenkérelme

- [35] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú ítélet megváltoztatásával elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az alperesre kedvezőbb kármegosztás alkalmazását, és az elmaradt jövedelem kapcsán a kereset elutasítását kérte a felperes perköltség viselésre kötelezése mellett.
- [36] Álláspontja szerint az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontja alapján mentesül a kárfelelősség alól. A munkáltató feladata a perbeli gép biztonságának ellenőrzése, amit el is végzett. A berendezés bonyolult, automatizált, alkalmasságának megítélése szakfeladat. Szakcégtől vásárolta, aki a gép biztonságát megfelelően tanúsította. A gép próbaüzeme előtt munkabiztonsági felülvizsgálatot végeztetett, mellyel munkavédelmi szaktanácsadót és munkavédelmi technikust bízott meg. A 2013. január 28-án kelt jegyzőkönyv igazolja, hogy részletesen megvizsgálták a gépet. A padlóhoz történő rögzítésre vonatkozó előírást teljesítették, egyebekben minden szempontnak megfelelt a berendezés.
- [37] Az ellenőrzési kör fogalmába azok a körülmények sorolhatók, amelyek a munkáltató részéről ellenőrizendők és ellenőrizhetők. Kétszeres ellenőrzés eredményeként biztonságosnak ítélt gépet helyezett üzembe. A baleset nem a gép valamely meghibásodásával volt összefüggésbe hozható, a berendezés munkabiztonsági megfelelőségét vizsgáló szakemberek számára sem észlelhető körülmények az ellenőrzési körön kívül esnek. Az alperes részéről a bíróságok vétkes magatartást nem állapítottak meg. Tanúsítvánnyal rendelkező berendezést vásárolt, és bevizsgáltatta szakértőkkel munkavédelmi szempontból. Ezen túlmenő vizsgálat nem tartozik az elvárhatóság körébe.
- [38] A szakértő is megállapította, hogy a baleset elsődleges és közvetlen oka a felperes szabályszegése, szándékos magatartása volt, amely a mindennapi józan ésszel ellenkező szándékos önveszélyes magatartás, melynek nincsen köze a felperes munkaköri feladataihoz, így elháríthatatlannak minősül [Mt. 166. § (2) bekezdés b) pont].
- [39] A bíróságok a Polgári perrendtartástól szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 206. § (1) bekezdését megsértették, mert a szakvéleményt nem a többi bizonyítékokkal együtt értékelték, így nem vették figyelembe a tanúvallomásokat, a szakértő tárgyaláson tett előadását. A szakvéleménynek olyan kérdésekben is döntő jelentőséget tulajdonítottak, amelyeket más bizonyíték cáfolt, ez a Pp. 3. § (5) bekezdését sérti.
- [40] A szakvélemény szerint az alperes terhére értékelendő, hogy a felperest nem részesítették munkavédelmi oktatásban, ugyanakkor személyesen előadta, hogy az új gépen való munkába állás előtti oktatás elmaradásának nem volt jelentősége, a felperesnek a veszélyekkel tisztában kellett lennie a korábbi munkatapasztalata alapján.

- [41] A szakvélemény rögzítette, hogy az alperes nem ellenőrizte, miszerint a felperes betartja az utasításokat, a meghallgatása során pedig tényként elfogadta, hogy a gépkezelő szólt a felperesnek, hogy a faasztalnál végezze a munkáját. A brigádvezető is előadta, hogy ellenőrizte a felperes munkáját, aki azt akkor megfelelően végezte. A baleset akkor következett be, amikor a gépkezelő az újabb alapanyag behelyezése érdekében elfordult a géptől. Lényegében az ellenőrzést kijátszva nyúlt bele a gép vágásterébe a felperes.
- [42] A nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény 6. § (1) bekezdése szerint a nemzeti szabvány alkalmazása önkéntes. A (2) bekezdés szerint műszaki tartalmú jogszabály hivatkozhat olyan nemzeti szabványra, amelynek alkalmazását úgy kell tekinteni, hogy az adott jogszabály vonatkozó követelményei is teljesüljenek. Az alperes szerint a szabványnak megfelelés hiánya az önkéntes szabvány alkalmazás miatt nem minősül jogellenesnek. A szakvélemény által hivatkozott MSZ EN 294:1994. szabvány nincs hatályban, 2008. október 1-jétől visszavonták. Erre tekintettel a szabvány alkalmazása nem kérhető számon.
- [43] Ezt a hivatkozását a másodfokú bíróság a Pp. 235. § (1) bekezdés alapján jogsértően mellőzte. A szakértői hivatkozásokat ugyanis az elsőfokú bíróság az ítéletben értékelte, az alperes pedig a fellebbezésében ennek vitatása kapcsán adta elő érvelését, melyet nem tényként közölt, hanem a szabvány önkéntességét kimondó törvényi rendelkezésre hivatkozott. A szakvélemény szabványra hivatkozása az alperesi felelősség szempontjából perdöntő, ezért indítványozta a fellebbezésében a bizonyítás kiegészítését. Ennek elutasítása indokolatlanul korlátozta az alperes jogorvoslathoz való jogát, mely a Pp. 233. § (1) bekezdését is sérti.
- [44] Az alperes sérelmezte a felperes közrehatása mértékét is. A szakvélemény is rögzítette, hogy a felperes nem a gépet szolgált ki leszedőként, tehát nem a kitoló szerszámtól kellett a munkadarabot elvennie, hanem egy külön erre a célra a géptől elkülönült ún. leszedő asztalnál kellett a kitett anyagot elvennie. Amikor a szakértő megállapítja, hogy indokolatlan magatartást tanúsított, ténylegesen azt rögzíti, hogy nem a munkafeladatát végezte.
- [45] A jogerős ítélet az Mt. 167. § (2) bekezdését is sérti. A szakértő is elsődlegesen és közvetlenül a felperest teszi felelőssé a baleset bekövetkezéséért. Szakismeret hiányában is egyértelműen a felperes teljességgel érthetetlen kockázatvállalása eredményezte a balesetet: a józan elővigyázatosság minimumát is figyelmen kívül hagyva benyúlt a vörösre festett biztonsági rács alá, ahol neki semmilyen feladata nem volt. A felperesi vétkesség inkább a 100 %-hoz közelít [Pp. 206. § (1) - (3) bekezdés].
- [46] A másodfokú bíróság indokolatlanul magas összegben állapította meg a felperes nem vagyoni kárát, és indokolási kötelezettségét is megsértette ebben a körben.
- [47] Az alperes a balesetet követően is igényt tartott a felperes

munkájára, de a baleseti táppénzének lejártát követően a felperes felmondott, még a felmondási idejét sem töltötte le, az igazolásaiért sem ment be a munkahelyére. Erre tekintettel az elmaradt jövedelemben jelentkező kárát a felperesnek nem az alperes okozta [Mt. 166. § (1) bekezdés].

- [48] Az ítéletek sértik az Mt. 167. § (1) bekezdés második fordulátát is. A munkaviszony megszűnésére a baleset után egy évvel a felperes felmondása miatt került sor, így az a károkozás idején nem volt előre látható, mivel ez kizárólag a felperes saját elhatározásán alapult. Az Mt. 167. § (2) bekezdését is jogsértően alkalmazták, nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a munkavállaló vétkes magatartása okozott, vagy amely abból származott, hogy a munkavállaló a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.
- [49] Az alperes hivatkozott továbbá az Mt. 172. § (1) bekezdés b) pontjára is. Az igazságügyi orvosszakértői vélemény szerint a felperes a balesetet követően is képes lehet faipari üzemben őrzési, portási feladatok ellátására. Igényt tartottak a munkájára az alperesnél, de ezt még a tárgyaláson is elutasította a felperes, aki szakképzetlen, és olyan térségben lakik, ahol nagy a munkanélküliség. Elvárható lett volna tőle, hogy a munkaviszonyát fenntartsa biztosítva, hogy eddigi keresetét elérő jövedelme legyen. Nincs arra peradat, hogy a felperes bármely lépést tett volna annak érdekében, hogy munkát találjon, így a kárenyhítési kötelezettségét ezzel is megsértette.
- [50] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [51] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.
- [52] Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül vonták le azon következtetésüket, hogy az alperesnek az Mt. 166. § (2) bekezdésben foglalt a) és b) pontok alapján sem sikerült magát teljesen kimentenie a felperes munkabalesetével összefüggő kárfelelősség alól.
- [53] A bírói gyakorlatnak (.M.10.) megfelelően jogszerűen foglalt állást a törvényszék arról, hogy az ellenőrzési kör alatt minden olyan objektív tényt és körülményt érteni kell, amelynek alakítására a munkáltatónak lehetősége van. Ennek értékelése során a baleset közvetlen okát, továbbá a balesethez vezető egész munkafolyamatot vizsgálni kell: így a munkamódszer megválasztását, az ahhoz biztosított munkaeszközt, munkavállalói létszámot, és szakismeretet is, mert ezek biztosítása a munkáltató kötelezettsége, így arra befolyása, ráhatása van.
- [54] A felperest a baleset az alperes optimalizáló körfűrészgépén érte leszedő munkatevékenység végzése során, így a balesetet a munkáltató ellenőrzési körébe tartozó körülmény okozta. Az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt mentesülési okok konjunktívak, ezért ha a kárt a munkáltató ellenőrzési körébe eső körülmény

okozta, a törvényben előírt további feltételeknek („nem kellett számolnia”, „nem volt elvárható”) nincs jelentősége. Erre tekintettel megalapozatlan a felülvizsgálati érvelés arról, hogy a körfűrészgép munkabiztonsági megfelelőségét vizsgáló szakemberek számára sem észlelhető körülmények az ellenőrzési körön kívül esnek és ezzel az alperesnek nem kellett számolnia, és nem volt elvárható, hogy a károkozó körülmény bekövetkezését elkerülje, vagy a kárt elhárítsa.

- [55] Alaptalanul hivatkozott az alperes az Mt. 166. § (2) bekezdés b) pontjának megsértésére. Az eljáró bíróságok a beszerzett bizonyítékokkal összevetve, jogszerűen értékelték Hajzer Menyhért munkavédelmi szakértő szakvéleményét. Jogszerűen állapították meg, hogy a baleset bekövetkezésének nem kizárólag a felperes elháríthatatlan magatartása volt az oka.
- [56] Az alperes által a felülvizsgálati kérelemben sem vitatottak szerint a munkavédelmi szakértői vélemény az alperes terhére három mulasztást állapított meg:
- a) nem részesítették a felperest a körfűrészgépre vonatkozóan munkavédelmi oktatásban;
 - b) nem ellenőrizték, hogy betartja-e az utasításokat;
 - c) a gép nem felelt meg teljes mértékben a munkabiztonsági előírásoknak.
- [57] A munkavédelmi oktatással összefüggésben az alperes tévesen értelmezte H.M. igazságügyi munkavédelmi szakértő tárgyaláson tett nyilatkozatát. A szakértő a szakvélemény 17. oldal pontjában foglalt azon megállapítását, miszerint a munkáltató megszegte az 1993. évi XCIII. tv. (Mvt.) 55. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat azzal, hogy az optimalizáló körfűrészgépre vonatkozóan nem részesítették a felperest munkavédelmi oktatásban, fenntartotta függetlenül azon tárgyaláson tett megállapításától, hogy a felperesnek az oktatás hiánya esetén is tisztában kellett lennie a korábbi munkatapasztalata, gyakorlata alapján a veszélyekkel. Értékelte azonban azt is, hogy a felperes az adott esetben ilyen gépen még nem dolgozott mint ami a balesetet okozta, akkor állították először ilyen gépen munkába (jegyzőkönyv, 4. oldal 2. bekezdés, 8. oldal 5. bekezdés).
- [58] Fenntartotta a szakértő a személyes meghallgatása során a szakvélemény 18. oldal 1. bekezdésében tett megállapítását is, miszerint munkavédelmi szabályt szegett a munkáltató, amikor nem tett következetesen eleget az ellenőrzési kötelezettségének, azaz nem győződött meg rendszeresen arról, hogy a felperes betartja a rávonatkozó előírásokat, elvárásokat, így többek között azt, hogy a géphez viszonyítva hol áll a leszedő, mennyire közelíti meg az akaratlan benyúlás elleni védelemmel is ellátott daraboló egységet [Mvt. 54. § (7) bekezdés b) pont]. Ezen megállapítással összefüggésben a tárgyaláson a szakértő akként nyilatkozott, hogy „... a munkáltatónak ellenőriznie kell munkavédelmi szempontból a munkavégzést, hogy ismerik-e a munkavédelmi szabályokat, hogy betartják-e a munkavédelmi szabályokat a munkavállalók. Meg kell

különböztetni attól a konkrét esetben, hogy történt-e olyan, hogy a gépkezelő külön is rászólt, figyelmeztette a felperest. Ő elvileg nem ellenőrzésre kötelezett személy volt. Tehát a gépkezelő nem minősült munkavédelmi szempontból irányításra, ellenőrzésre jogosult személynek" (jegyzőkönyv, 9. oldal 1-2. bekezdés).

- [59] Az alperes szabvánnyal kapcsolatos érvelése is megalapozatlan. A munkavédelmi szakértő rögzítette a szakvéleményében, hogy az alperes olyan termelő berendezést biztosított, amelynek a munkavégzés körülményeihez igazodó, illetve azzal összefüggő veszélyes része el volt ugyan látva az akaratlan benyúlást megakadályozó védőburkolattal, azonban az az akaratlagos benyúlás elleni védelmet már nem elégítette ki [14/2004. FMM. rendelet 22. § (3) bekezdés, MSZ EN 294:21994. szabvány 4.4. pontja, továbbá MSZ 187:1980. szabvány 1.3. pontja] (szakvélemény 18. oldal 4. bekezdés). Ugyanezen oldalon 6.3.3. pontban a szakértő azt is rögzítette, hogy a perbeli baleset az alperes munkáltató részéről az alábbi biztonsági intézkedések megtételével megelőzhető lett volna:

a) amennyiben olyan körfűrészgépet biztosít a munkavégzéshez, amelyen annak veszélyt jelentő munkavégző részén olyan védőburkolat van, amely az akaratlagos benyúlás elleni védelmet is biztosítja [Mvt. 40. § (1) bekezdés];

b) a rácsos védőburkolaton a benyúlás veszélyére figyelmeztető, illetve tiltó feliratot vagy piktogramot helyeznek el (MSZ 187:1980. szabvány 1.3. pont);

c) ha előzetesen tájékoztatja a felperest arról, hogy csak az elszedőasztalra kitolt anyag leszedését végezheti [Mvt. 42. § a) pont];

d) szervezési intézkedéssel, például a hulladéktároló konténer gépleszedő asztal mellé történő helyezésével biztosítható lett volna, hogy annak méreténél fogva se lehessen akaratlagosan elérni a védőrács alatti gépelemeket és hulladékot.

- [60] A szakértő nemcsak a szakvéleményében, hanem a tárgyaláson is előadta, hogy létezett olyan műszaki megoldás, amellyel az akaratlagos, szándékos veszélyes térbe történő benyúlás megakadályozható lett volna: ez a védőrács megnövelése (jegyzőkönyv, 10. oldal 3. és 6. bekezdés). A munkáltató a balesetet követően ilyen védőráccsal fel is szerelte az optimalizáló körfűrészgépet.

- [61] Mindezekre tekintettel a törvényszék jogszabálysértés nélkül vonta le azon következtetését, hogy a felperes által hivatkozott szabvány előírásaitól függetlenül az optimalizáló körfűrészgép nem felelt meg mindenben a biztonságos munkavégzés követelményének. A szakvélemény maga is rögzíti, hogy nem működtethető olyan fafeldolgozó gép, ahol az akaratlagos benyúlás ellen nincs teljes védelem. E követelményt a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 16/2008. (VIII.30.) NFGM rendelet 1. számú melléklet 1.37. pontja tartalmazza: „A gép mozgó

részét úgy kell megtervezni és gyártani, hogy megakadályozható legyen a balesethez vezető érintkezés. Ha ennek kockázata fennáll, a gép mozgó részét el kell látni védőburkolattal vagy védőberendezéssel" (szakvélemény 35. oldal utolsó bekezdés).

- [62] Ugyanakkor a balesetkor még hatályos 14/2004. (IV.19.) FMM rendelet 22. § (3) bekezdés d) pontja előírta, hogy a munkaeszköz mozgó részeit el kell látni biztonsági berendezéssel, amely elhatárolja a veszélyes teret, vagy leállítja a veszélyes rész mozgását a veszélyes tér elérése előtt. Olyan biztonsági berendezést kell alkalmazni, amely a mozgórésztől megfelelő távolságot biztosít.
- [63] Az alperes oldalán megállapítható fenti munkavédelmi kötelezettségszegések „közvetett okként” közrehatottak a felperes balesetének bekövetkezésében (szakvélemény 26. oldal).
- [64] A bizonyítási eljárás eredménye alapján azonban megállapítható, hogy a munkavállaló károkozó magatartása mellett a munkáltató terhére értékelhető körülmény is fennállt, ezért a kármegosztás alkalmazásának volt helye.
- [65] Alappal sérelmezte azonban az alperes a terhére megállapított kármegosztás mértékét. Az eljáró bíróságok ugyanis nem tulajdonítottak kellő jelentőséget annak, hogy a baleset közvetlen oka az volt, hogy a felperes az automata üzemmódban működő gép leszedő asztalára hajolva (kényszertartás mellett) akaratlagosan és indokolatlanul benyúlt két vágási művelet közben az ott lévő még el nem vágott munkadarabért (44. sorszámú jegyzőkönyv, 26. oldal). A felperes nem a gépet szolgáltatta ki, leszedőként dolgozott rajta, tehát nem a kitoló szerszámtól kellett a munkadarabot elvennie az ún. leszedő asztalnál. Erre a gépkezelő fel is hívta a figyelmét. A baleset oka a felperes elővigyázatosságot figyelmen kívül hagyó szándékos magatartása volt, hogy indokolatlanul benyúlt a vörösre festett biztonsági rács alá meghajolva úgy, hogy a gép leállítását eredményező rács felemelését elkerülje. A felperes tehát az élettapasztalattal is kirívóan ellentétesen járt el, ezért a reá terhebb kármegosztási arány alkalmazása volt indokolt (1157 EH., Mfv.I.10.587/2013.).
- [66] A Kúria ezt az arányt az eljáró bíróságoktól eltérően a munkavállalóra terhebben 70 - 30 %-ban állapította meg [Mt. 167. § (2) bekezdés első fordulat].
- [67] Az alperes megalapozatlanul hivatkozott az Mt. 167. § (1) bekezdés második fordulatára, miszerint nem kell megtéríteni azt a kárt, amellyel kapcsolatban bizonyítja, hogy annak bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható. Ebben az esetben az előreláthatóság annak értékelését jelenti, hogy az adott helyzetben a munkáltatónak az Mt. 6. §-át alapul véve miről kellett tudnia. A munkáltatónak a károkozás időpontjában nem a pontos kárösszeget, hanem a kár nagyságrendjét és fajtáját kell előrelátnia. A károkozás időpontjában az alperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a felperesnek a balesetből következően elmaradt jövedelemben jelentkező kára keletkezhet.
- [68] A kárenyhítési kötelezettség megsértése esetén azonban

előfordulhat, hogy a munkáltató a felperes elmaradt jövedelmét nem teljes mértékben, avagy a balesetben történő közrehatás mértékétől eltérően (adott esetben 30 %-tól kisebb mértékben) köteles a munkáltató megtéríteni. Az Mt. 167. § (2) bekezdés második fordulata szerint ugyanis nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a munkavállaló kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. Ebben a körben megalapozottan sérelmezte az alperes a peradatok értékelését, annak nem megfelelő vizsgálatát, állítva, hogy a szakképzetlen, de nem teljesen munkaképtelen, az alperes által felajánlott megfelelő munkakört is elutasító felperes szüntette meg a munkaviszonyát úgy, hogy más munkáltatónál elhelyezkedésére komoly esély a peradatok szerint nem mutatkozott.

- [69] Az eljáró bíróságok értékelték a pszichológus szakvéleményét a felperes pszichés állapotáról, a balesethez és a munkahelyéhez történő viszonyulásáról. Elmaradt azonban annak vizsgálata, hogy a felperesnek a balesettel kapcsolatos élményei, veszteségérzete mennyiben akadályozzák akár az alperesnél, akár máshol a munkavállalását. Ez mennyiben járult hozzá a munkaviszonyának megszüntetéséhez, továbbá hogy a felperes a munkahelye elvesztése és az álláskeresés esetleges elmaradásának következményeit mennyiben képes belátni. Ennek vizsgálata azonban szakkérdés. Ennek ismerete nélkül nem lehet jogszerűen állást foglalni arról, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségét mennyiben szegte meg, illetve levonásba helyezhető-e bármely olyan összeg, amelyet az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna.
- [70] Az alperes megalapozatlanul sérelmezte a nem vagyoni kártérítés összegét. Ebben a körben a törvényszék a döntését a tanúk vallomására, az igazságügyi szakértői és pszichológus szakértői véleményre alapítva hozta meg. A felperest ért nem vagyoni sérelmeket a törvényszék helyesen rögzítette, és adott esetben a felperes közrehatása mértékének változása nem indokolja a nem vagyoni kártérítés összegének megváltoztatását figyelemmel arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor kármegosztást nem lehet alkalmazni (BH2009.123.).
- [71] Az alperes nem vagyoni kártérítés összegéről e vonatkozásban jogi érvelést nem adott elő, önmagában a Pp. 206. § (1) - (3) bekezdésére vonatkozó utalásból nem állapítható meg, hogy e körben a jogerős ítélet megváltoztatását a kármegosztási szabály nem egyértelmű alkalmazásának sérelmezésén túl milyen okból kívánja. Az indokolási kötelezettség megsértésére ugyan utalt a felülvizsgálati kérelemben, de ezzel összefüggésben a Pp. 221. § (1) bekezdését nem jelölte meg, így a hivatkozásai a Pp. 272. § (2) bekezdése, 275. § (1) bekezdés alapján nem voltak figyelembe vehetőek.
- [72] A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján a jogerős ítéletnek a vagyoni kártérítésről hozott rendelkezését az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította a felperes kárenyhítési kötelezettsége

megsértésére vonatkozó további bizonyítás lefolytatása érdekében, míg a nem vagyoni kártérítésről hozott döntést a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

A döntés elvi tartalma

- [73] *I.) Az ellenőrzési kör alatt minden olyan objektív tény és körülményt érteni kell, amelynek alakítására a munkáltatónak lehetősége van. Ennek értékelése során a baleset közvetlen okát és a balesethez vezető egész munkafolyamatot vizsgálni kell: a munkamódszer megválasztását, az ahhoz biztosított munkaeszközt, a munkavállalói létszámot, szakismeretet, mert ezek biztosítása a munkáltató kötelezettsége, így arra befolyása, ráhatása van [Mt. 166. § (1) bekezdés a) pont].*
- [74] *II.) A kárenyhítési kötelezettség megsértése esetén előfordulhat, hogy a munkáltató a munkavállaló elmaradt jövedelmét nem teljes mértékben, avagy a balesetben történő közrehatása mértékétől eltérően köteles megtéríteni [Mt. 167. § (2) bekezdés].*

Záró rész

- [75] A Kúria a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában a feleket terhelő részperköltség összegéről a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján döntött figyelemmel arra, hogy a felperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel.
- [76] Az illetékviselésről hozott döntés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.
- [77] A Kúria megállapította, hogy a perben eddig az állam 772.643 forint költséget előlegezett meg. Ennek viseléséről azonban majd az új határozatot hozó bíróság fog dönteni a Pp. 275. § (5) bekezdés alapján.
- [78] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. május 2.

**Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, dr. Tallián
Blanka s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó
Zsuzsanna s.k. bíró**

A kiadmány hiteléül:

Nné

tisztviselő